

СТАНОВИЩЕ
ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА НИКОЛЕТА АТАНАСОВА ПЕЧЕВА
НА ТЕМА „ЗВУКЪТ В РАДИОТО, КИНОТО И ГРАДСКАТА СРЕДА“
ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР“
ПО ПРОФЕСИОНЛАНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.5 ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ
И ИНФОРМАЦИОННИ НАКУ (ЖУРНАЛИСТИКА - РАДИО)
ОТ ДОЦ. Д-Р ВЯРА АНГЕЛОВА

Като научен ръководител на Николета Печева ще си позволя в началото на моето становище да споделя някои впечатления от съвместната ни професионална работа. Николета е редовна докторантка към катедра „Радио и телевизия“ от 2013 г. В периода на докторантурата тя участва в множество различни мероприятия на катедрата - семинари, конференция „Граждани и медии“, научно-изследователски проекти и пр. Тя придоби опит в педагогическата работа със студентите в дисциплината „Звукова среда“, която най-пряко отговаря на изследователските търсения в дисертационния й труд. Във всички тези свои занимания докторантката демонстрира пламенна отдаденост в желанието си да открие повече за възможностите и функциите на звука. Впрочем, Николета показва качества на изследовател още по време на следването във ФЖМК и в двете си дипломни работи (за бакалавър и магистър), в които се занимаваше с проблемите на радиофийчъра и радиотеатъра. Струва си да отбележа и факта, че изводите и заключенията на г-жа Печева от дисертационния труд не остават неприложени в пряката й работа като журналист в БНР, което допълнително покачва стойността на положените усилия.

В периода на докторантурата дисертантката публикува две статии „Два жанра и една манипулация – звукът в радиото“ („Граждани и медии“, 2013) и „Същност на понятието звукова картина в радиото“ („Радио, разказ, реч. Юбилеен сборник в чест на проф. дсн Снежана Попова“, 2014). И двата текста са пряко свързани с темата на дисертационния труд и така докторантката изпълнява изискванията за публикационна дейност.

Представената за защита дисертация е с обем от 216 стандартни страници, в които влизат Библиографията и Приложенията.

Пред нас е текст, който за първи път в българската изследователска традиция обединява радиото, киното и градската среда през призмата на звука. В действителност ние разполагаме с немалко изследвания на звука в радиото (Сн. Попова, В. Димитров и пр.), киното (В. Грамадски, Н. Милев и пр.) и градската среда (Р. Генчева и др.), но тук

авторката ни предлага нов подход за обединяването им. Преди всичко Николета Печева се занимава със звука от специфичен ъгъл, като изключва от обекта на изследването говора и музиката – естествените съставки на звука. Вниманието е концентрирано върху нерядко подценяваните възможности на звуковете и шумовете да произвеждат съпътстващи и собствени истории (разкази) в съзнанието на аудиторията. В свят, силно доминиран от визуални стимулатори, докторантката реабилитира водещата роля на звука в живота на човека и функционирането на медиите. В този смисъл самият избор на темата е предизвикателство, което си заслужава да бъде подкрепено.

Радиото и киното, различни по своята природа медии, се сродяват в текста именно чрез звука, чрез методите на неговата употреба (синхронно и асинхронно), чрез спецификите на дизайна, който разгръща и преобръща посланията. Отделено е място за осмисляне на шума като вид звук и на тишината, като смислозадаваща липса на звук.

Акустичната околна среда, като естествена човешка среда, е представена като източник на контекстуални значения, в този смисъл носеща някои от белезите на останалите медии. Мога да свидетелствам, че докторантката хвърли не малко усилия да осмисли акустичната околна среда като самостоятелно явление, повлияно от технологиите и повлияващо човешките взаимоотношения. Тук отлична помощ ѝ оказват текстовете на Р. Мъри Шефър и трудовете по психоакустика.

Специално внимание бих искала да обърна на авторската класификация на звуците в радиото, която докторантка прави във Втора глава, от страница 77 и нататък. Авторката ги разделя в четири категории - според значимостта и мястото на звука в звуковата картина; според произхода на звука; според ролята на звука в звуковата картина и функцията; според мястото и времето на запис на звука. Амбициозният проект цели всъщност да се намери практическото приложение на работата със звука в радиото. В това отношение авторката разполага с богат професионален опит. Познаването на медията в детайли (освен като практик, но и като компетентен анализатор на различни радиопродукти) помага на дисертантката да изгради конструкцията, която би могла да бъде от полза за всички, които се занимават с производството на аудиосъдържание в различни жанрове. Не само в радиото. Ето защо съм съгласна със самооценката ѝ, че тази класификация е приносен момент в дисертационния труд.

Адмирарам и положените от докторантката усилия да проведе собствено емпирично проучване, посветено на звуците. В изследването са включени 41 студенти от Факултета по журналистика и масова комуникация, а изработените за целта авторски звукови картини са четири на брой. Подготовка на изследването, както и обработката

на масива от данни отне значимо време, но резултатът (макар и не представителен в социологическия смисъл на думата) е достатъчно убедителен, за да защити тезите на авторката. На практика в България се правят незадоволително малко проучвания на радиорецепцията, отвъд стандартизираните данни, отчитащи рейтинг на предавания и станции. Такива изследвания обаче биха дали по-ясна представа не просто за степента на удовлетворение на публиката от съдържанието, но и за емоционалното му и когнитивно въздействие върху нея. Проучвания, като направеното за целите на този труд, биха били полезни за радиоработниците, за да усвоят по-прецизно инструмента на своя труд – звука.

Към достоинства на текста ще добавя и свършената работа по анализирането на над 100 радиопиеси и документални радиопродукти и представянето на различни филмови образци от гледна точка на звуковата употреба в тях. Можем да кажем, че това усилие също е част от емпиричното проучване на авторката.

Отдаването на докторантката напълно и амбициозно на темата за звука на места оставя впечатлението за надценяването на неговата функция и дори за подценяване на ролята на словото. Вярвам, че пред Николета не съществува въпрос за надмощието на звука и че темата за равноправното присъствие на вербалното и паравербалното (най-вече в радиото) биха били интересни за нея в следващи изследователски текстове.

В заключение, взимайки предвид достоинства на представената дисертация, направените в нея проучвания и приноси моменти, убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди на Николета Атанасова Печева научно-образователната степен „Доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика-радио).

София, 15.11.2016

доц.д-р В. Ангелова